

Een hond, daar word ik gewoon blij van.

Een beschrijvend kwalitatief onderzoek naar de beleving van jongeren met betrekking tot hun deelname aan het Topdog traject.

- Gerrie Pols-Snoek –

Samenvatting

Dit onderzoek is een zoektocht naar de unieke beleving van de jongere en de waarde van de hond in het Topdog traject. Het onderzoek heeft een 'sensitizing' functie, het gaat erom gevoelig te worden voor en inzicht te bieden in de beleving van jongeren die in de jeugdhulpverlening zijn gekomen. Meer specifiek is de doelstelling van dit onderzoek, jongeren die een Topdog traject gevolgd hebben, een stem te geven en inzicht te krijgen in de manier waarop zij dit traject met de hond hebben ervaren. Door te ontdekken hoe deze interventie het sociaal emotionele welbevinden van de jongere beïnvloedt, kunnen nieuwe belevingen van jongeren die een beroep doen op de hulpverlening beter worden begrepen en kan de hulpverlening hierop worden afgestemd.

Er is gekozen om te werken met respondenten die over de cognitieve capaciteiten beschikken om te verwoorden wat zij hebben ervaren. Deze keuze is gemaakt omdat het voor het onderzoek van belang is dat emoties en gevoelens herkend en benoemd kunnen worden. Er hebben zes respondenten meegewerkt aan het onderzoek. Vijf respondenten zijn jongens in de leeftijd van 14 tot 19 jaar oud en een respondent is een meisje van 19 jaar oud. Vier van de respondenten zijn uit huis geplaatst en woonachtig op een woongroep. Dataverzameling bestaat uit diepte interviews met deze zes respondenten alsmede observaties tijdens de verschillende trajecten. Tijdens de observaties is er gefilmd en deze beelden zijn geanalyseerd middels speciaal

daarvoor ontworpen kijkwijzers, gebaseerd op de video interactie begeleiding van Trevarthen (Eliëns & Prinsen, 2011). Van de interviews zijn transcripten gemaakt en vervolgens geanalyseerd volgens het proces van open, axiaal en selectief coderen (Boeije, 2016).

In het onderzoek komt het verlies van zelfcontrole op verschillende manieren naar voren. Naast vernielzucht was er ook sprake van agressie vooral naar familieleden of groepsleiding, maar ook naar klasgenoten. Vijf van de respondenten geeft aan dat zij weinig zelfvertrouwen hadden. Voor alle respondenten gold dat sociale interactie daardoor lastig was. Een van de respondenten gaf aan zelfs gepest te worden op school. Zelfvertrouwen, zelfcontrole en sociale interactie liggen dicht bij elkaar en hebben invloed op elkaar. Zij kunnen elkaar in een negatieve manier versterken. Hierdoor kan een negatieve spiraal ontstaan waar de jongere lastig zelf uit kan komen. Het Topdog traject heeft een positieve invloed op al deze aspecten en doorbreekt daardoor deze negatieve spiraal, waardoor er juist een positieve beweging ontstaat.

Alle respondenten geven aan dat zij het contact met de hond erg prettig vinden. Hierover wordt gezegd dat een hond niet (ver)oordeelt, dat een hond je neemt zoals je bent en dat een hond je gedrag spiegelt. Uit de interviews en de observaties is gebleken dat het contact met de hond de jongeren

rustig en blij maakt. De theorie ondersteunt en verklaart dit. Er ontstaan fysieke processen in het lichaam van de mens als deze in contact komt met een hond. Zo komt er het hormoon oxytocine vrij, dat er bekend om staat een gelukkig gevoel te bewerkstelligen, bovendien is aangetoond dat de hartslag daalt als een mens een hond aait (Beetz et al., 2013). Vanuit de verbondenheid die de jongere voelt met de hond, ontstaat een beter contact met zichzelf en met de omgeving om hem heen. Verbondenheid met de maatschappij is van levensbelang, stelt Van Herpen (2008). We mogen niemand uitsluiten, ieder individu heeft de maatschappij nodig en de maatschappij heeft ieder individu nodig. Dit is precies waarom het zo belangrijk is dat we de jongeren die problemen ondervinden in sociale interactie moeten helpen.

Tijdens het Topdog traject leren jongeren sociale vaardigheden en probleemoplossingsvaardigheden, waardoor zij in staat worden gesteld positieve relaties op te bouwen met leeftijdsgenoten (Hamers et al., 2003). De begeleider die het traject verzorgt is hierbij van wezenlijk belang. Het moet gaan om een professional op het gebied van menselijk gedrag alsmede op het gebied van hondengedrag. De begeleider is verantwoordelijk voor het welbevinden van zowel de jongere als de hond. Door het gedrag van de hond op de juiste wijze te interpreteren kan de begeleider de jongere precies die vaardigheden aanleren die hij nodig heeft, bovendien kan het geven van complimenten op de juiste manier en op het juiste moment zorgen voor het versterken van het zelfvertrouwen (Mos, 2015).

Tot slot.

We mogen kinderen en jongeren niet uit de wereld verbannen en aan henzelf over laten! Het gaat er in de pedagogiek om hen de kansen te bieden iets nieuws te ondernemen. We hebben de verantwoordelijkheid om kinderen en jongeren te helpen reflecteren op de voorwaarden die nodig zijn tot handelen (Biesta, 2016). Het Topdog traject kan hierin

een stukje gereedschap zijn. Vanuit de verbondenheid met de hond ervaren de jongeren, acceptatie, blijdschap en plezier en hierdoor wordt de relatie die zij met zichzelf hebben verbeterd en ontstaat er meer zelfvertrouwen. Bovendien hebben zij door het volgen van het Topdog traject, vaardigheden geleerd die zij kunnen inzetten in het contact met de ander, waardoor zij zich weer verbonden voelen met hun omgeving.

Bronnen:

Beetz, A., Julius, H., Kotrschal, K., Turner, D. & Uvnäs-Moberg, K. (2013) *Attachment to Pets. An Integrative View of Human–Animal Relationships with Implications for Therapeutic Practice*. Göttingen (Du): Hogrefe Publishing

Biesta, G. (2016). *Het leren voorbij. Democratisch onderwijs voor een menselijke toekomst*. Culemborg: Phronese

Boeije, H. (2016). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen (2de druk)*. Den Haag: Boom Lemma.

Eliëns, M. & Prinsen, B. (2011). *Handleiding kortdurende video-hometraining in gezinnen met jonge kinderen. Voor professionals in de jeugdgezondheidszorg (2de dr.)*. Amsterdam: Uitgeverij SWP

Hamers, P., Van Leeuwen, K., Braet, C., Verhofstadt-Denève, L. (Red.) (2003). *Moeilijke kinderen of Kinderen die het moeilijk hebben? Evidence-based werken niet zo evident!* Apeldoorn: Garant

Herpen, M. van (2008). *Duurzaam opvoeden en ontwikkelen*. Antwerpen/ Apeldoorn: Garant.

Mos, R. (2015). *TOPDOG hondensovatraining. Basisopleiding Topdogtrainers*. Blaricum: Uitgeverij EZbook.nl B.V.

